

ПО 06. МЕТОДОЛОГІЯ І МЕТОДИ ПСИХОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (СИЛАБУС)

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	<i>Перший (бакалаврський)</i>
Галузь знань	<i>С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини»</i>
Спеціальність	<i>С4 «Психологія»</i>
Освітня програма	<i>Прикладна психологія</i>
Статус дисципліни	<i>Нормативна</i>
Форма навчання	<i>Заочна</i>
Рік підготовки, семестр	<i>1 курс, весняний семестр</i>
Обсяг дисципліни	<i>6 кред. ЄКТС / 180 годин Лекції – 10 годин, семінарські – 6 годин, Самостійна робота – 164 години</i>
Семестровий контроль/ контрольні заходи	<i>ДКР, екзамен</i>
Розклад занять	<i>https://my.kpi.ua та https://schedule.kpi.ua</i>
Мова викладання	<i>Українська</i>
Інформація про керівника курсу / викладачів	<i>https://psy.kpi.ua/vikladachi/</i>
Розміщення курсу	<i>https://classroom.google.com/c/NzI1NTE1NzUyOTcz?cjc=eywost3</i>

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

Навчальна дисципліна «Методологія і методи психологічних досліджень» дозволить здобувачам вищої освіти сформулювати світоглядні основи теоретичної та практичної діяльності майбутнього психолога, оскільки засвоєння знань щодо методології та методів психологічного дослідження є запорукою здійснення подальшої успішної наукової діяльності.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є сутність та зміст основних категорій, методологічних принципів наукового пізнання психології, класифікація методів психології, взаємозв'язок методології, методів та методики психологічного дослідження.

Метою вивчення навчальної дисципліни «Методологія і методи психологічних досліджень» є оволодіння здобувачами вищої освіти системою теоретичних знань методології як науки, методологічних підходів та принципів у психології, етапів психологічного дослідження, основними методами психологічного дослідження, що сприятиме розвитку раціонального творчого мислення та можливості втілювати наукові знання у практичну площину.

Відповідно до вимог ОПП **метою дисципліни** є формування у здобувачів вищої освіти:

Загальних компетентностей:

- Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (ЗК 1).
- Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності (ЗК 2).
- Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій (ЗК 3).
- Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями (ЗК 4).
- Здатність бути критичним і самокритичним (ЗК 5).
- Здатність генерувати нові ідеї (креативність) (ЗК 7).
- Здатність і готовність до безперервного й актуального навчання, опанування новими

знаннями, методичними розробками, інноваційними проектами, володіння новітніми технологіями в галузі психології (ЗК15).

Фахових компетентностей:

- Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології (ФК 1).
- Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ (ФК 2);
- Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел (ФК 4).
- Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження (ФК 6).
- Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації (ФК 7).

Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку (ФК11).

Програмні результати навчання:

- Обирати та застосовувати валідний та надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги (ПРН5).
- Формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури дослідження (ПРН6).
- Рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки (ПРН7).
- Презентувати результати власних досліджень усно / письмово для фахівців і нефаківців (ПРН8).

Комунікація з викладачем відбувається під час навчальних занять, а також у межах двох годин консультацій з викладачем, які проводяться за графіком, доступним на сайті кафедри психології та педагогіки. Крім того, для підвищення ефективності комунікації, з метою розуміння структури навчальної дисципліни та засвоєння матеріалу використовуються цифрові платформи месенджер Telegram, classroom (див. інформаційну картку <https://psy.kpi.ua/inform-card/>)

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

Для вивчення дисципліни здобувачу вищої освіти бажано мати навички використання текстового редактора на комп'ютері, навички роботи з електронними базами даних наукових інститутів та бібліотек.

Навчальну базу дисципліни «Методологія і методи психологічних досліджень» становлять знання отримані при вивченні дисциплін: «Вступ до спеціальності», «Загальна психологія з практикумом. Частина 1. Психічні процеси», «Загальна психологія з практикумом. Частина 2. Особистість у діяльності та спілкуванні».

Вивчення дисципліни дозволить ефективніше опановувати дисципліни циклів загальної та професійної підготовки, таких як: «Експериментальна психологія», «Психологія конфлікту» та ін., та забезпечить глибоке розуміння основних психологічних концепцій, теорій, принципів та методів дослідження психіки людини. Вона служить основою для подальшого вивчення дисциплін циклів загальної та професійної підготовки та розвитку практичних навичок у сфері психологічної діагностики.

3. Зміст навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість			
	Всього	у тому		
		Лекції	Практичні (семінарські)	СРС
1	2	3	4	5
Розділ 1. Теоретико-методологічні основи пізнання				
Тема 1.1. Наука як особливий вид людської діяльності	10	2	-	8
Тема 1. 2. Сутність методології науки	10	2	-	8
Тема 1. 3. Методологічні підходи та принципи у психології.	10	-		10
Разом за розділом 1	30	4	-	26
Розділ 2. Психологічне дослідження як особлива форма пізнавальної діяльності				
Тема 2.1. Поняття, принципи та етапи психологічного дослідження	12	2	2	8
Тема 2.2. Гіпотеза наукового дослідження: поняття, види, вимоги	10	-	-	10
Разом за розділом 2	22	2	2	18
Розділ 3. Основні методи психологічного дослідження				
Тема 3.1. Поняття методу психологічного дослідження. Класифікація методів	10	2	-	8
Тема 3. 2. Організаційні методи психології.	10	-	-	10
Тема 3. 3. Емпіричні методи в психології	28	-	2	26
Тема 3.4. Математичні та статистичні методи в психології	32	2	2	28
Разом за розділом 3	88	4	4	80
Виконання домашньої контрольної роботи (ДКР)	10	-	-	10
Підготовка до екзамену (підготовка та складання)	30	-	-	30
Всього	180	10	6	164

4. Навчальні матеріали та ресурси

Для успішного вивчення дисципліни достатньо опрацювати навчальний матеріал, який викладається на лекціях, а також ознайомитись з:

4.1. Базова література:

- Боснюк В. Ф. Математичні методи в психології: курс лекцій. Х.:НУЦЗУ, 2020. 141 с.
<http://repositc.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/11329/1/%D0%9C%D0%B0%D1%82%D0%B5%D0%BC%D0%B0%D1%82%D0%B8%D1%87%D0%BD%D1%96%20%D0%BC%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%D0%B8%20%D0%B2%20%D0%BF%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%97%20%28%D0%91%D0%BE%D1%81%D0%BD%D1%8E%D0%BA%29.pdf>
- Бочелюк В. Й., Нечипоренко В. В., Позднякова О. Л., Завацька Н. Є., Завацький Ю. А., Завацький В. Ю., Жигаренко І. Є. Методологія і методи психологічних досліджень : навч. посіб. Київ : КНТ, 2024. 384 с.
- Основи наукових досліджень: навч. посіб. / О. М. Сінчук, Т. М. Берідзе, М. Л. Барановська, О. В. Данілін, Д. О. Кальмус. Кременчук: ПП Щербатих О. В. 2022. 196 с.
- Основи науково-психологічних досліджень : навч.-метод. посіб. / Автори : З. М. Адамська, І.П.Андрійчук, О. М. Воронкевич, Г. К. Радчук, С. В. Чопик, М. М. Шпак / ред. Г. К. Радчук.

Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2020. 214 с

5. Турнініна О. Л. Методологія та методи психологічного дослідження: навч.-метод. посібн. Київ : ДП Вид. дім «Персонал», 2018. 206 с.
<https://ru.scribd.com/document/754929275/%D0%A2%D1%83%D1%80%D0%B8%D0%BD%D1%96%D0%BD%D0%B0-%D0%9E-%D0%9B-%D0%9C%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%8F-%D0%A2%D0%B0-%D0%9C%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%D0%B8-%D0%9F%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D0%BE-%D0%94%D0%BE%D1%81%D0%BB%D1%96%D0%B4%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F>

4.1 Допоміжна література:

1. Бірта Г., Бургу Ю. Методологія і організація наукових досліджень. Харків, вид-во: «Центр учбової літератури». 2023. 142 с. URI: <chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/http://dSPACE.puet.edu.ua/bitstream/123456789/10160/1/978-620-0-61809-2.pdf>
2. Важинський С. Е., Щербак Т. І. Методика та організація наукових досліджень: навч. посіб. Суми: СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2016. 260 с. URI: http://lib-net.com/book/118_Metodika_ta_organizaciya_naykovih_doslidjen_.html
3. Климчук В. О. Метематичні методи у психології. Київ: Освіта України. 2019. 288 с.
4. Конверський А. Основи методології та організації наукових досліджень. Вид-во: Центр учбової літератури. 2021. 352 с.
5. Корягін М.В., Чік М.Ю. Основи наукових досліджень : навч. прсіб. Вид-во: Центр учбової літератури. 2020. 492 с.
6. Ладанюк А. П., Власенко Л. О., Кишенько В. Д. Методологія наукових досліджень : навч. посібник. 2020. 352 с. URI: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://pdf.lib.vntu.edu.ua/books/2019/Ladanuk_2018_352.pdf
7. Максименко С. Д. Загальна психологія. 3-є видання. Київ. Вид-во: ВД «Сварог». 2020. 272 с.
8. Москалець В. П. Загальна психологія. Київ. Ліра, 2020. 564 с. URI: <chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/http://194.44.152.155/elib/local/sk/sk814182%20.pdf>
9. Сватенкова Т.І. , Тимошенко О. А. Методологічні та теоретичні проблеми психології. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2018. 143 с.
10. Haig B. D. The importance of scientific method for psychological science. Psychology, Crime and Law. 2018. December. P. 1–15.
11. Journal of Personality and Social Psychology. Journal of American Psychological Association. URL: <https://www.apa.org/pubs/journals/psp/>

Web-ресурси:

1. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
2. Психологічна бібліотека Київського Фонду сприяння розвитку психічної культури. URL: <http://psylib.kiev.ua/>
3. Сайт бібліотеки Київського політехнічного інституту імені Ігоря Сікорського. URL: <https://www.library.kpi.ua/>
4. Сайт журналу «Психологічний часопис». URL: <http://ua.appsyjournal.com/>
5. Сайт Інституту соціальної та політичної психології НАПН України. URL: <http://ispp.org.ua/biblioteka.htm>

5. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)
Лекційні заняття

№ з/п	Назва теми лекції та перелік основних питань (завдання на СРС)
1.	Лекція 1. Тема 1.1. Наука як особливий вид людської діяльності Наукова діяльність як пізнання. Суб'єкт та об'єкт пізнання. Рівні пізнання: чуттєве та раціональне. Емпіричний і теоретичний рівні пізнання. Зміст та функції науки. Наукова діяльність як процес цілеспрямованого, організованого отримання нового знання у сфері дослідницької діяльності. Наука та фази її розвитку. Класифікація наук (формальні, природничі, соціальні, технічні, гуманітарні). Наука первинна і вторинна. Види наукових досліджень (фундаментальні та прикладні; монодисциплінарні та міждисциплінарні; однофакторні та комплексні). Завдання для самостійної роботи студентів: 1. Означте зміст поняття «наукова діяльність» 2. Охарактеризуйте основні рівні пізнання. 3. Проаналізуйте фази розвитку науки. 4. Розкрийте класифікацію наук. 5. Дайте характеристику видам наукових досліджень.
2.	Лекція 2. Тема 1. 2. Сутність методології науки. Поняття методології. Методологія як вчення про методи пізнання та перетворення дійсності. Рівні методології (філософський, загальнонауковий, конкретно-науковий, технологічний). Функції методології (чіткість та ясність постановки проблеми, світоглядна інтерпретація результатів науки, стратегія розвитку науки та практики, стимулювання процесу розвитку науки і практики, наявність засобів для вирішення поставлених завдань, можливість описувати та оцінювати безпосередньо діяльність дослідника або практика). Структура методології: методологія пізнання, методологія практичної діяльності та методологія оцінки. Різновиди методології, що сформувались в процесі історичного розвитку науки. Різновиди методології (deskriptivna, preskriptivna). Протометодологія. Парадигми та їх роль у пізнанні. Методологія психології. Завдання для самостійної роботи студентів: 1. Поясніть зміст поняття «методологія». 2. Охарактеризуйте методологічні рівні. 3. Визначіть особливості deskriptivnoї форми методологічного знання. 4. У чому полягає роль парадигми у пізнанні?
3.	Лекція 3. Тема 2.1. Поняття, принципи та етапи психологічного дослідження. Роль та значення психологічного дослідження. Принципи психологічного дослідження. Види психологічного дослідження (теоретичне, емпіричне, прикладне). Вимоги до проведення психологічних досліджень. Етапи психологічного дослідження: підготовчий, основний та заключний. Діяльність дослідника на підготовчому етапі (постановка проблеми, висунування гіпотез, планування дослідження). Вибір методів та методик психологічного дослідження. Вибірка. Процедура збору даних на другому етапі. Обробка даних. Оформлення, інтерпретація та узагальнення результатів. Надання висновків та рекомендацій на основі результатів проведеного дослідження. Етичні вимоги до проведення психологічних досліджень. Завдання для самостійної роботи студентів: 1. Дайте характеристику психологічному дослідженню як специфічному виду отримання нового знання.. 2. Охарактеризуйте підготовчий етап проведення психологічного дослідження.

	3. Визначіть основні завдання обробки даних, отриманих в процесі проведення психологічного дослідження. 4. Проаналізуйте інтерпретацію даних на заключному етапі. 5. Означте особливості вибірки.
4.	Лекція 4. Тема 3.1. Поняття методу психологічного дослідження. Класифікація методів Поняття про метод і методику психологічних досліджень. Загальні вимоги до наукового методу (точність, однозначність, стійкість, ефективність, економічність, простота, плідність). Співвідношення понять теорія і метод. Взаємозв'язок методології, методів та методики психологічного дослідження. Сутність методу психологічного дослідження. Співвідношення об'єкта, предмета і метода психологічного дослідження. Класифікація методів психологічного дослідження. Взаємодоповнюваність методів. Точність, валідність та надійність методів психологічного дослідження. Фактори, що загрожують внутрішній валідності експерименту. Методи суміжних дисциплін в психології. Проблеми диференціації різних наук з точки зору методології наукового дослідження Завдання для самостійної роботи студентів: 1. Розкрийте зміст поняття «метод психологічного дослідження». 2. Класифікуйте методи психологічного дослідження. 3. Поясніть, що таке взаємодоповнюваність методів. 4. Означте, що таке валідність методу.
5.	Лекція 5. Тема 3.4. Математичні та статистичні методи в психології. Математична статистика у психології Основні поняття математичної статистики. Використання математичної статистики. Задачі математичної статистики. Математичні методи в психології. Основні поняття математичної статистики. Генеральна сукупність та вибірка. Репрезентативна і нерепрезентативна вибірка. Залежна і незалежна вибірка. Загальні методи підвищення репрезентативності вибірки. Правила кількісного складу вибірки. Шкали вимірювання (номінальна, рангова, інтервальна, пропорційна). Дисперсійний аналіз. Одномірний та багатомірний дисперсійний аналіз. Математична процедура кластерного аналізу. Задачі кластерного аналізу. Сутність кореляційного аналізу. Можливий статистичний висновок кореляційного аналізу. Поняття «хибна кореляція». Регресійний аналіз. Регресійний аналіз у психології. Критика регресійного аналізу. Статистичний метод факторного аналізу. Мета застосування факторного аналізу. Завдання для самостійної роботи студентів: 1. Поясніть навіщо застосовувати математичні методи в психології. 2. Охарактеризуйте шкали вимірювання. 3. Поясніть, що таке дисперсійний аналіз. 4. Дайте характеристику поняттю кореляційного аналізу. 5. Проаналізуйте регресійний аналіз. 6. Назвіть мету застосування факторного аналізу.

Семінарські (практичні) заняття

Основні завдання циклу семінарських занять:

сформувати у здобувачів вищої освіти:

- розуміння теоретичного матеріалу;
- вміння формувати самостійні судження, відстоювати власні погляди, аргументуючи їх на основі наукових фактів;
- уміння та навички самостійної роботи з підготовки до безпосередньої участі в семінарі-обговоренні;
- здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження;

- уміння аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки.

№ з/п	Назва тем семінарських занять та перелік основних питань (перелік дидактичного забезпечення, питання для поточного контролю та завдання на СРС)
1	Семінар 1. Тема 2.1. Поняття, принципи та етапи психологічного дослідження <i>Мета:</i> сформувати у здобувачів вищої освіти уявлення про характеристики психологічного дослідження. 1. Сутність та значення психологічного дослідження. Принципи психологічного дослідження. 2. Види психологічного дослідження (теоретичне, емпіричне, прикладне). 3. Вимоги до проведення психологічних досліджень. 4. Перший етап психологічного дослідження: підготовчий (постановка проблеми, висування гіпотез, планування дослідження, вибір методів та методик психологічного дослідження). 5. Другий етап психологічного дослідження: власне дослідження (процедура збору даних). 6. Третій етап психологічного дослідження: заключний (Оформлення, інтерпретація та узагальнення результатів). 7. Надання висновків та рекомендацій на основі результатів проведеного дослідження. 8. Етичні вимоги до проведення психологічних досліджень. Практична частина. 1. Оберіть три різні дослідження в галузі психології (можна вибрати наукові статті, матеріали конференцій, дослідницькі роботи тощо). Для кожного дослідження вкажіть: • Вид дослідження (теоретичне, емпіричне, прикладне). • Мету дослідження. • Основні результати дослідження. 2. У короткому резюме порівняйте теоретичне, емпіричне та прикладне дослідження з точки зору їх особливостей, методів і можливих результатів. Завдання для СРС: 1. Дайте характеристику психологічному дослідженню як специфічному виду отримання нового знання.. 2. Охарактеризуйте підготовчий етап проведення психологічного дослідження. 3. Визначте основні завдання обробки даних, отриманих в процесі проведення психологічного дослідження. 4. Проаналізуйте інтерпретацію даних на заключному етапі. 5. Поясніть, що таке репрезентативність вибірки.
2	Семінар 2. Тема 3.3. Метод експерименту та його організація <i>Мета:</i> поглибити і розширити знання здобувачів вищої освіти про метод експерименту. 1. Метод експерименту та його роль в психології. Завдання експерименту. 2. Умови проведення експерименту. Підходи до організації експерименту. 3. Етапи здійснення експерименту. 4. Два основних види експерименту: природний та лабораторний. Фактори, які впливають на вибір виду експерименту для проведення дослідження. 5. Переваги й недоліки методу експерименту. Практична частина. Відповідно до етапів планування експерименту виконати практичне завдання щодо планування частини експерименту: • підготовчий етап проведення експерименту; • дослідницький етап проведення експерименту; • математична обробка даних дослідження; • інтерпретація даних та формулювання висновків.

	(Деталізований опис завдання представлений в класрумі). Завдання для самостійної роботи студентів: 1. Охарактеризуйте основні підходи до організації експерименту. 2. Поясніть, що означає суб'єктивно-об'єктивний характер експерименту. 3. Визначіть, які є переваги методу спостереження порівняно із методом експерименту. 4. Розкрийте зміст поняття «формуючий експеримент». Поясніть роль і завдання експериментальної та контрольної групи в процесі проведення психологічного дослідження.
3	Семінар 3. Тема 3.4. Параметричні та непараметричні критерії перевірки гіпотез Мета: поглибити та розширити у здобувачів вищої освіти знання про параметричні та непараметричні критерії перевірки гіпотез. 1. Параметричні критерії перевірки гіпотез. 1.1. Статистична гіпотеза. Особливості її перевірки. 1.2. Критерій t-Стюдента для незалежних вибірок. 1.3. Критерій t-Стюдента для залежних вибірок. 1.4. Обчислення коефіцієнту Стюдента. 1.5. Критерій Фішера (F). 2. Непараметричні критерії перевірки гіпотез. 2.1. Опис та застосування критерію Манна-Уїтні. 2.2. Алгоритм використання критерію U. Парний критерій Т-Вілкоксона. 2.3. Коефіцієнт рангової кореляції Спірмена. 2.4. Критерій узгодженості Пірсона. Практична частина. 1. Порівняти показники тривожності двох незалежних вибірок за критерієм Манна-Уїтні (в програмі SPSS). Сформулювати H₀ (нульову) і H₁ (альтернативну) гіпотези. Зробити висновок на основі наявності чи відсутності статистичної значущості результатів дослідження, зазначити, яка гіпотеза підтверджується, а яка є відхиленою (вихідні дані в класрумі). 2. Порівняти показники психологічного благополуччя респондентів для залежної вибірки за Парним критерієм Т-Вілкоксона (в програмі SPSS). Сформулювати H₀ (нульову) і H₁ (альтернативну) гіпотези. Зробити висновок на основі наявності чи відсутності статистичної значущості результатів дослідження, зазначити, яка гіпотеза підтверджується, а яка є відхиленою (вихідні дані в класрумі). Завдання для самостійної роботи студентів: 5 Визначіть специфіку перевірки статистичної гіпотези. 6 Охарактеризуйте параметричний критерій t-Стюдента для незалежних вибірок. 7 Дайте характеристику критерію Фішера. 8 Дайте характеристику знаходженню коефіцієнту рангової кореляції Спірмена. 9 Опишіть застосування критерію Манна-Уїтні. 10 Дайте характеристику знаходженню коефіцієнту рангової кореляції Спірмена. 11 Опишіть застосування критерію Манна-Уїтні.

6. Самостійна робота здобувача вищої освіти

Здобувачі вищої освіти самостійно опрацьовують питання за всіма темами в теоретичному або практичному аспекті. Самостійна робота з навчальної дисципліни «Методологія і методи психологічних досліджень» включає:

- поглиблене вивчення наукової літератури на задану тему та пошук додаткової інформації;
- аналіз методологічних підходів, принципів, методів наукового дослідження;
- складання переліку питань для проведення анкетування бесіди та інтерв'ю;
- складання плану наукового дослідження відповідно його етапів;
- проведення якісного і кількісного аналізу даних з використанням математико-статистичних методів дослідження.

У процесі самостійної роботи здобувачі вищої освіти мають оволодіти вміннями та навичками:

- аналізу так критичного осмислення наукових джерел з виділенням головної думки;
- організації та планування самостійної навчальної діяльності;
- самостійної роботи з навчальною, навчально-методичною, науковою літературою;
- використання наукового стилю мовлення у письмових і усних відповідях;
- аналізу психологічних феноменів з реальної практики використовуючи теоретичні знання з психології;
- аналізу власних досягнень у знаннях і практичних навичках у діагностуванні та аналізу психологічних феноменів.

Види самостійної роботи здобувача освіти :

- підготовка до аудиторних занять – 134 год;
 - виконання домашньої контрольної роботи (ДКР) – 10 год;
 - підготовку до екзамену – 30 год.
- Загалом – 164 год.

Здобувачі вищої освіти самостійно опрацьовують питання кожної теми

Тема 1.3. Методологічні підходи та принципи психології.

Визначення та класифікація принципів психології. Принципи психології, які витікають із філософських (принцип історизму, принцип системності, принцип діалектики, принцип розвитку та ін.). Загальнопсихологічні принципи (принцип детермінізму, принцип відображення, принцип єдності психіки та діяльності, принцип розвитку, системно-структурний принцип). Другорядні принципи психології (принцип моделювання та метод аналогії, установка на подолання сформованих парадигм, принцип контрредукції, принцип цілісності, принцип редукції, полярні принципи у психології).

Конкретно-наукові принципи в психології (принципи педагогічної психології, принципи соціальної психології, принципи практичної психології та ін.). Методологічні підходи у психології: особистісний, діяльнісний, віковий.

Тема 2.2. Гіпотеза у психологічному дослідженні: поняття, види, вимоги.

Наукова проблема і актуальність психологічного дослідження. Існування наукової проблеми. Підстави для постановки наукової проблеми. Наукові проблеми та змістовні орієнтири для тем кваліфікаційних робіт за спеціальністю 053 «Психологія». Основні аспекти актуальності наукового дослідження.

Сутність наукової гіпотези. Теоретичні гіпотези і гіпотези як емпіричні припущення. Види гіпотез: гіпотеза нульова та альтернативна. Підтвердження статистичної гіпотези про значущість виявленої відмінності. Поняття статистичної значущості перевірки гіпотез. Помилки 1-го і 2-го роду при перевірці експериментальної гіпотези.

Вимоги до формулювання гіпотези (цілеспрямованість, релевантність, прогностичність, можливість перевірки, несуперечність, сумісність, потенційність). Стадії розробки гіпотез: підготовча стадія, стадія формулювання. Критерії правильно сформульованої гіпотези.

Тема 3. 2. Організаційні методи психології.

Характерні особливості організаційних методів психології. Види організаційних методів: порівняльний, лонгітюдний, метод поперечних зрізів, комплексний і монографічний.

Метод «поперечних зрізів». Застосування порівняльного методу (методу «поперечних зрізів») у загальній психології, соціальній та віковій. Фактори ризику. Переваги й недоліки такого

методу.

Лонгітюдний метод (метод поздовжніх зрізів) та його сильні й слабкі сторони. Застосування лонгітюдного методу у психологічних дослідженнях. Класифікація видів лонгітюдного дослідження: залежно від тривалості дослідження; залежно від напрямку ходу дослідження, залежно від застосовуваних способів. Переваги і складності лонгітюдних досліджень.

Комплексний метод. Програма комплексного дослідження. Комплексна оцінка розвитку дитини фахівцями інклюзивно-ресурсного центру (ІРЦ) в сучасних умовах.

Тема 3.3. Емпіричні методи в психології.

Спостереження як метод дослідження

Сутність емпіричних методів психології. Сутність поняття «радикальний емпіризм». Процедура верифікації. Системність і структурованість наукового знання. Загальні вимоги до емпіричних методів (валідність, діагностична сила, надійність, репрезентативність). Переваги та недоліки емпіричних методів.

Зміст та особливості наукового спостереження. Структура спостереження (задум, гіпотеза, система методів, обробка результатів, їх контроль). Елементи спостереження (спостерігач (суб'єкт), об'єкт спостереження, засоби спостереження). Відмінність побутового спостереження від наукового.

Правила і вимоги до наукового спостереження. Переваги і недоліки спостереження як наукового методу. Журнал спостережень. Розробка програми дослідження. Бланк для фіксації результатів спостереження. Види спостереження: несистематичне, систематичне, «суцільне», вибіркоче, включене. Переваги й недоліки методу спостереження. Роль особистості спостерігача. Вимоги до особистісних якостей спостерігача.

Тема 3.3. Емпіричні методи в психології

Характеристика методів опитування: інтерв'ю, бесіда, анкетування, тестування.

Загальна характеристика методу опитування. Види опитування: очне (інтерв'ю бесіда) та заочне (анкетування). Зміст методу інтерв'ю. Сфери застосування інтерв'ю. Види інтерв'ю за технікою проведення: вільне, стандартизоване, напівстандартизоване. Типи інтерв'ю за процедурою проведення: панельне, групове, клінічне, фокусоване. Діагностичне інтерв'ю. Специфіка інтерв'ю.

Переваги й недоліки кожного виду інтерв'ю. Взаємодія інтерв'юера з респондентом під час інтерв'ю. Клінічне та діагностичне інтерв'ю. Бесіда як метод опитування. Правила проведення бесіди. Відмінність бесіди від інтерв'ю.

Метод анкетування. Типи анкетного опитування. Специфіка процесу складання анкети. Види запитань в анкеті. Правила побудови анкети. Переваги й недоліки методу анкетування.

Поняття «тест». Типи тестів. Основне завдання і сфери застосування тестів у психології. Основні види тестів. Забезпечення надійності, валідності, репрезентативності, дискримінативності тесту, соціальної адаптованості. Соціокультурна адаптованість тесту. Нормативні дані показників тесту. Складові частини тесту. Методичне забезпечення тестування. Вимоги до питань у тесті. Правила проведення тестування. Процедура проведення тестування. Інтерпретація отриманих результатів. Ефективне використання тестів. Переваги й недоліки тестового методу.

Тема 3.3. Емпіричні методи в психології.

Специфіка методу фокус-групи.

Поняття фокус-групи. Загальна характеристика, мета, завдання, особливості фокус-групових інтерв'ю. Елементи дослідження за допомогою фокус-групи. Завдання, які можуть бути вирішені за допомогою фокус групи в рамках психологічних досліджень. Переваги і недоліки методу фокус-групи.

Підготовка і проведення фокус-групи. Вимоги до членів фокус-групи. Види фокус-групових інтерв'ю. Сценарій засідання фокус групи. Технічне оснащення та підбір відповідного приміщення для проведення фокус-групи (ФГ).

Керівництво фокус-групою. Вимоги до керівника (модератора) ФГ. Поширені позиції респондентів, учасників ФГ.

Сценарії засідання фокус групи. Соціально-психологічні процеси у фокус-групах (групова поляризація, соціальна фасилітація, конформізм). Звіт за результатами фокус-групового дослідження.

Метод Дельфі. «Мозковий штурм». Відмінності цих методів дослідження від методу фокус-групи.

Тема 3.3 Емпіричні методи в психології.

Методи дослідження життєвого шляху та діяльності особистості.

Біографічний метод у психологічному дослідженні. Сфери застосування біографічного методу. Підходи до розуміння біографічного методу. Спеціальні форми біографічного дослідження. Техніки біографічного методу. Переваги і недоліки застосування біографічного методу.

Процедура вчування. Процедура вчування. Етапи реалізації вчування. Сфера застосування каузометрії. Теоретичні передумови та основні поняття каузометрії: суб'єктивна картина життєвого шляху, події як найпростіші елементи життєвого шляху, міжподії зв'язки та відношення, життєві обставини, біографічні кризи особистості, психологічний вік. Процедура каузометричного дослідження. Каузоматриця та каузограма. Діагностичні можливості та обмеження каузометричного дослідження

Метод аналізу продуктів діяльності. Види дослідницького матеріалу (продукти матеріальної, знакової та ідеальної форми). Етапи аналізу продуктів діяльності. Переваги та недоліки даного методу дослідження.

Архівний метод. Види архівних досліджень. Застосування архівного методу для аналізу продуктів діяльності, різного виду документації та психологічного архіву. Переваги та недоліки архівних досліджень в психології.

Тема 3. 3. Емпіричні методи в психології.

Соціометричний метод опитування

Специфіка соціометричного методу опитування. Основне призначення соціометрії. Основні нормативні вимоги соціометрії. Обмеженість застосування соціометрії. Об'єкт і предмет соціометричного опитування. Соціометричний критерій. Соціометрична картка. Соціографія. Соціометричний індекс. Відмінність його від інших видів опитування.

Соціометрія та вимірювання міжособистісних відносин в групі. Соціометрична процедура; проведення соціометрії. Вимоги соціометричного опитування. Соціометричний тест. Вимоги до соціометричного тесту.

Етапи і процедури соціометричного опитування: підготовчий етап; оперативний етап збору даних; результуючий етап обробки та аналізу даних. Форми соціометричного опитування (непараметрична і параметрична процедура). Методи обробки даних соціометричного опитування: графічні (соціограма) та кількісні (статистичний, факторний аналіз). Соціоматриця. Соціограма. Висновки та корекційна робота за результатами соціометричного дослідження

Політика та контроль

7. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

При викладанні дисципліни семестровий рейтинг здобувача вищої освіти формують: робота на семінарах, написання модульної контрольної роботи, написання екзаменаційної контрольної роботи. Штрафних балів з дисципліни не передбачається.

Відвідуваність і виконання завдань

Здобувачам освіти важливо відвідувати лекції, оскільки навчальний матеріал викладається в доступній формі та є можливість обговорення дискусійних питань та уточнення незрозумілих моментів. Для здобувачів вищої освіти, які бажають продемонструвати відмінні результати навчання, активна робота на лекційних заняттях вкрай необхідна. Однак відпрацьовувати пропущені лекції не потрібно.

Активна участь здобувача вищої освіти на семінарських заняттях є обов'язковою. У разі пропуску семінарського заняття обов'язково повинні бути вивчені теми, а також виконані всі практичні завдання до теми.

Теми і завдання для семінарських занять передбачені робочою програмою дисципліни (силабусом), доступно в гугл класі.

Форми роботи

Під час лекційних занять висвітлюється ключові аспекти навчальної дисципліни «Методологія і

методи психологічних досліджень». Семінарські заняття спрямовані на поглиблення знань здобувачів вищої освіти з предмету. Зокрема, використання різних **форм і методів роботи**, створюють умови для обґрунтованого опрацювання теоретичного матеріалу, розвитку аналітичного мислення та формування практичних навичок.

Форми роботи: лекції: традиційні та тематичні, з елементами бесіди та дискусії, візуалізації (використання презентацій, відеоматеріалів); семінари: традиційний, дискусійний (висловлення аргументованих думок і контраргументів щодо обговорюваних психологічних підходів, теорій, концепцій); візуалізація інформації через мультимедійні презентації; моделювання ситуацій (аналіз психічних/психологічних явищ з точки зору різних наукових підходів, парадигм і наукових принципів);

Методи роботи: аналіз наукової літератури (підготовка доповідей); практична робота парами, тріадами та міні-групами; дослідницький метод (формулювання проблеми наукового дослідження, визначення гіпотези, мети, об'єкту, предмету і задач дослідження); використання різних методів психологічного дослідження; аналіз конкретних ситуацій (кейс-метод); інтерактивні методи (групові дискусії, бесіда); методи стимулювання і мотивації (вимоги, переконання, заохочення); метод «мозкового штурму».

Готуючись до семінарських занять, здобувач вищої освіти має чітко усвідомлювати зміст запитань, дати розгорнуту відповідь на них. Під час семінарських занять викладач резюмує сильні і слабкі місця у доповідях здобувачів вищої освіти, вказує на помилки, якщо такі є, дає відповіді на додаткові питання здобувачів з теми семінарського заняття.

Організація самостійної роботи здобувачів вищої освіти є важливим компонентом навчального процесу, що сприяє розвитку аналітичного мислення, навичок самоосвіти та відповідальності за власне навчання. Її організація передбачає системний підхід до планування, організації та виконання завдань: опрацювання теоретичного матеріалу; підготовка до семінарських занять: самостійне опрацювання додаткової літератури; самостійне опрацювання питань для підготовки до занять, самоконтроль засвоєння змісту теоретичного матеріалу з дисципліни; пошук додаткових джерел інформації по темі практичного заняття (монографії, науково-популярні видання, наукові та популярні статті) в бібліотеках та в електронному вигляді (в мережі INTERNET); робота з базами даних (Google Scholar, Scopus, Web of Science); створення мультимедійних презентацій, з метою візуалізації доповіді під час семінару; рефлексія і самоконтроль виконаної практичної роботи.

Форми поточного контролю: усне опитування, виступ здобувача вищої освіти із доповіддю або повідомленням, участь у обговоренні питань на семінарських заняттях.

Політика університету

Академічна доброчесність

Політика та принципи академічної доброчесності визначені у розділі 3 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

Норми етичної поведінки

Норми етичної поведінки студентів і працівників визначені у розділі 2 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

8. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

PCO з дисципліни «Методологія і методи психологічних досліджень», семестровий контроль з якої передбачений у вигляді екзамену, розроблено за типом PCO-2 і складається з двох складових:

Рейтинг здобувача вищої освіти з дисципліни складається з балів, що отримуються за:

1) роботу на семінарських (практичних) заняттях (відповіді, вирішення завдань та доповнення відповідей інших здобувачів вищої освіти у процесі дискусії, проведення психодіагностичного дослідження з теми семінару);

2) виконання домашньої контрольної роботи (ДКР).

Поточний контроль: опитування за темою заняття, домашня контрольна робота (ДПК).

Семестровий контроль: екзамен.

Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти проводиться на основі рейтингової

системи відповідно ПОЛОЖЕННЯ про систему оцінювання результатів навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського. https://osvita.kpi.ua/sites/default/files/downloads/Pologennia_RSO_2022.pdf

За встановленими в РСО критеріями та результатами заходів поточного контролю здобувачів проводиться календарний контроль, порядок проведення якого визначено у Положенні про поточний, календарний та семестровий контроль результатів навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського. <https://osvita.kpi.ua/node/32>

Здобувач вищої освіти отримає найвищий рейтинг, якщо він бере активну участь у проведених семінарських (практичних) заняттях, переважно надає повні та аргументовані відповіді, логічно їх викладає, висловлює власну позицію з дискусійних питань. Пропущені заняття, неточності, неповнота, помилки у відповідях спричиняють зниження рейтингу здобувача вищої освіти.

Домашня контрольна робота (ДКР) відображає зміст всієї дисципліни «Методологія і методи психологічних досліджень» і полягає в самостійному опрацюванні теоретичних засад, аналізі наукових джерел, а також у практичному застосуванні методів психологічного дослідження. Зокрема, здобувачі вищої освіти мають проаналізувати ключові підходи до психологічного дослідження, визначити методологічні принципи, розглянути специфіку якісних і кількісних методів, а також обґрунтувати їх застосування в емпіричних дослідженнях. Це сприяє глибшому розумінню предмета, розвитку аналітичного мислення та формуванню навичок наукового обґрунтування отриманих даних.

Деталізовані критерії оцінювання результатів навчання здобувача вищої освіти визначені у положенні про РСО з дисципліни та представлені у Додатку 1.

Здобувач освіти може оскаржити оцінку викладача, подавши відповідну скаргу викладачу не пізніше наступного дня після ознайомлення здобувача вищої освіти з виставленою викладачем оцінкою. Скарга розглядатиметься за процедурами, встановленими університетом.

9. Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

Рекомендації здобувачам вищої освіти

Вивчення навчальної дисципліни «Методологія і методи психологічних досліджень» передбачає засвоєння системи психологічних знань, основних понять за темами, ознайомлення з навчальними матеріалами представленими у списку основної та додаткової літератури, що не виключає можливості самостійно розширити цей список. Вивчення дисципліни проводиться згідно існуючої методики організації навчального процесу у вищих навчальних закладах, що передбачає питому вагу самостійної роботи здобувачів вищої освіти.

Лекційні заняття проводяться із застосуванням мультимедійних презентацій, якщо технічні можливості аудиторії це дозволяють. Під час лекції здобувачеві вищої освіти доцільно вести конспект, фіксуючи ключові терміни, характеристики, класифікаційні підходи, визначення та алгоритми, що роз'яснює викладач.

Підготовка до семінарського заняття передбачає обов'язкове опрацювання лекційного матеріалу відповідної теми. Водночас рекомендовано звернути увагу на додаткові джерела, які можуть розширити розуміння предмета. У разі виникнення запитань або труднощів із засвоєнням певних положень під час заняття чи консультацій, їх можна обговорити з викладачем для отримання роз'яснень.

Під час семінарського заняття навіть добре підготовлений здобувач вищої освіти не повинен обмежуватися роллю пасивного спостерігача, а має активно долучатися до обговорення поставлених питань. Якщо ж здобувач не ознайомився з навчальним матеріалом заздалегідь, йому слід уважно слухати виступи інших учасників та намагатися компенсувати прогалини в знаннях за рахунок отриманої інформації. Не варто ухилятися від відповіді на запитання викладача. Навіть за умови невпевненості у правильності відповіді важливо спробувати сформулювати власну думку, спираючись на наявні знання, попередній досвід або логіку питання. Помилки не повинні викликати страх, адже одним із ключових завдань вивчення гуманітарних дисциплін є розвиток умінь логічно мислити та чітко висловлювати власні ідеї.

Водночас слід пам'ятати, що недостатня обізнаність із матеріалом є суттєвим недоліком у роботі здобувача вищої освіти, що може негативно позначитися на його загальному рейтингу. Відповідальне ставлення до підготовки до кожного семінарського заняття сприяє не лише ефективному засвоєнню навчального матеріалу, а й значно полегшує проходження семестрового контролю.

Дистанційне навчання

Можливе синхронне дистанційне навчання з використанням платформ Zoom для відео-конференцій та освітньої платформи Сікорський для дистанційного навчання в університеті.

Інклюзивне навчання

Допускається

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):

Складено професором кафедри психології і педагогіки, доктором психологічних наук, професором, Воляннюк Наталією Юріівною; доцентом кафедри психології та педагогіки, кандидатом психологічних наук, доцентом, завідувачем кафедри психології та педагогіки Хілько Світланою Олександрівною.

Ухвалено кафедрою психології та педагогіки (протокол № 14 від 14.05.2025 р.)

Погоджено методичною комісією факультету соціології і права (протокол № 4 від 24.06.2025 р.)

Рейтингова система оцінювання результатів навчання

Рейтинг здобувача вищої освіти з дисципліни «Методологія і методи психологічних досліджень», семестровий контроль з якої передбачений у вигляді екзамену, розроблено за типом РСО-2 і складається з двох складових:

- стартової – призначена для оцінювання заходів поточного контролю впродовж семестру;
 - 1) робота на семінарських (практичних) заняттях;
 - 2) складання домашньої контрольної роботи;
- екзаменаційної – призначена для оцінювання окремих запитань (завдань) на екзамені.
 - 3) складання екзамену (усно).

Контрольні заходи і вагові бали

№ з/п	Контрольний захід	%	Ваговий бал	Кіл-ть	Всього
1	Робота на семінарських заняттях (довід)	36	12	3	36
2	Домашня контрольна робота	14	14	1	14
	Всього				50

Сума вагових балів контрольних заходів протягом семестру підраховується таким чином:

$$RC = 36 + 14 = 50 \text{ балів}$$

Система рейтингових (вагових) балів та критерії оцінювання

1. Робота на семінарських (практичних) заняттях (максимальна кількість балів складає 36, мінімальна – 22 б., максимальна кількість балів на 1 занятті – 12, мінімальна – 7):

Активна участь у проведенні заняття; надання повної і аргументованої, логічно викладеної доповіді, відповіді, висловлення власної позиції з дискусійних питань або повністю правильне вирішення завдань з відповідним обґрунтуванням, у поєднанні зі слушними доповненнями відповідей інших студентів у процесі дискусії	11-12
Активна участь у проведенні заняття; надання правильних відповідей або правильне вирішення завдань з незначними неточностями, порушеннями логіки викладення відповіді чи обґрунтування при вирішенні задачі	9-10
Надання неповної відповіді, неточності в поясненні навчального матеріалу, похибки у вирішенні практичних завдань	7 - 8
Надання відповідей з чисельними значними похибками або вирішення завдання з грубими помилками	0-6 (< 60%)

2. Виконання домашньої контрольної роботи (максимальна кількість балів складає 14, мінімальна - 9)

Домашня контрольна робота включає 7 питань, що є елементами кожного теоретичного розділу навчальної дисципліни. Виконання ДКР полягає в розгорнутій письмовій відповіді на кожне з 7 питань певного варіанту. Варіант ДКР надається викладачем на лекційному занятті або визначається рандомно.

Орієнтовний перелік питань до залікової контрольної роботи та вимоги до оформлення ДКР наведено у додатку 2, 3, 4.

Кожне питання ДКР оцінюється в 2 бали, таким чином максимальна оцінка за виконання ДКР складає 14 балів.

Критерії оцінювання кожного питання ДКР:

Повна, аргументована, логічно викладена відповідь. Наведено приклади та обґрунтування	2
Правильна відповідь з незначними неточностями, порушеннями логіки викладення відповіді	1

Критерії оцінювання виконання ДКР:

ДКР містить не менше 95% потрібної інформації	13-14
ДКР містить не менше 75% потрібної інформації	11-12
ДКР містить не менше 60% потрібної інформації	9-10
ДКР містить менше 60% потрібної інформації	0

Заохочувальні бали – максимум 10 балів (не входять до основної шкали РСО) нараховуються за рішенням протоколу засідання кафедри за умови подачі на кафедру відповідного документу (свідчення/сертифікату тощо), який відповідає тематиці освітнього компоненту.

Приклад варіанту ДРК:

Варіант 1.

1. Сутність наукової діяльності як пізнання. Суб'єкт та об'єкт пізнання.
2. Рівні методології (філософський, загальнонауковий, конкретно-науковий, технологічний)
3. Вимоги до проведення психологічних досліджень.
4. Види гіпотез: гіпотеза нульова та альтернативна.
5. Правила і вимоги до наукового спостереження
6. Метод Дельфі. «Мозковий штурм». Відмінності цих методів дослідження від методу фокус-групи.
7. Соціометричний тест. Вимоги до соціометричного тесту.

Варіант 2.

1. Зміст та функції науки. Наука та фази її розвитку
2. Визначення та класифікація принципів психології.
3. Вимоги до надання висновків та рекомендацій на основі результатів проведеного дослідження.
4. Поняття про метод. Сутність методу психологічного дослідження.
5. Метод експерименту та його роль в психології. Завдання експерименту
6. Етапи аналізу продуктів діяльності. Переваги та недоліки даного методу дослідження.
7. Основні поняття математичної статистики. Задачі математичної статистики.

Розрахунок шкали (R) рейтингу:

Сума вагових балів контрольних заходів протягом семестру складає:

$$RC = 36 + 14 = 50 \text{ балів}$$

Екзаменаційна складова шкали дорівнює 50% від R, а саме:

$$RE = 50 \text{ балів}$$

Таким чином рейтингова шкала кредитного модуля складає $R = RC + RE = 100$ балів.

Необхідною умовою допуску до екзамену є рейтинг (Rc) не менше 60% від RC, тобто 30 балів.

3. Складання екзамену: екзамен проводиться в усній формі.

Екзаменаційний білет складається з двох теоретичних питань за тематичними розділами курсу. Ваговий бал кожного питання – 25.

Приклад:

Екзаменаційне завдання № 1

- 1) Охарактеризуйте рівні методології.
- 2) Проаналізуйте метод анкетування.

Екзаменаційне завдання № 2

- 1) Охарактеризуйте зміст поняття «метод психологічного дослідження».
- 2) Проаналізуйте метод аналізу продуктів діяльності.

Критерії екзаменаційного оцінювання:

Повна, чітка, викладена в логічній послідовності відповідь на питання, що свідчить про глибоке розуміння суті питання, ознайомлення здобувача вищої освіти не лише з матеріалом лекцій, але й з підручником та додатковою літературою; висловлення власної позиції щодо дискусійних проблем, якщо такі порушуються у питанні	22-25
Відповідь на питання, але не зовсім повна або не достатньо чітка, що свідчить про правильне розуміння суті питання, ознайомлення здобувача вищої освіти а з матеріалом лекцій та підручника; певні неточності у відповіді	19-21
Достатньо поверхова відповідь на питання; суттєві помилки у відповіді	15 –18
Неправильна відповідь на питання, що свідчить про незнання відповідного навчального матеріалу, але намагання висловити власне розуміння суті поставленого питання	0–14 (< 60%)

Для отримання здобувачами вищої освіти відповідних оцінок (ECTS та традиційних) рейтингова оцінка (**RD**) переводиться згідно з таблицею:

RD	Оцінка ECTS	Оцінка традиційна
95 – 100	відмінно	Відмінно
85 – 94	дуже добре	Добре
75 – 84	добре	
65 – 74	задовільно	Задовільно
60 – 64	достатньо (задовольняє мінімальні критерії)	
RD < 60	незадовільно	Незадовільно

ОРІЄНТОВНИЙ ПИТАНЬ ДЛЯ ЕКЗАМЕНУ

1. Визначте сутність наукової діяльності як пізнання.
2. Охарактеризуйте рівні пізнання: чуттєве, раціональне.
3. Охарактеризуйте емпіричний та теоретичний рівні пізнання.
4. Розкрийте сутність етапу переднауки у розвитку психології: його основні характеристики, світоглядні засади та форми знання.
5. Порівняйте особливості класичної, некласичної та посткласичної науки: методологічні принципи, уявлення про об'єкт і суб'єкт дослідження, способи пізнання.
6. Проаналізуйте еволюцію науки від переднауки до посткласичної науки: які ключові зміни відбулися у розумінні мети, методів і ціннісних орієнтирів наукового пізнання?
7. Дайте характеристику фундаментальних та прикладних досліджень у психології: їх мета, завдання та значення для розвитку науки і практики.
8. Поясніть відмінності між монодисциплінарними та міждисциплінарними дослідженнями: у чому їхні переваги та труднощі реалізації.
9. Розкрийте специфіку однофакторних і комплексних досліджень: сфери застосування, особливості організації та інтерпретації результатів.
10. Проаналізуйте сутність методології як складової науки. Функції та структура методології.
11. Охарактеризуйте рівні методології.
12. Означте сутність методологічного знання та його форми.
13. Розгляньте специфіку методології психології.
14. Здійсніть загальну класифікацію принципів психології.
15. Розгляньте принципи психології, які витікають із філософських (принцип історизму, принцип системності, принцип діалектики, принцип розвитку та ін.).
16. Дайте характеристику загально-психологічним принципам (принцип детермінізму, принцип відображення, принцип єдності психіки та діяльності, принцип розвитку).
17. Проаналізуйте конкретно наукові принципи в психології (принципи педагогічної психології, принципи соціальної психології, принципи практичної психології та ін.).
18. Розгляньте методологічні підходи у психології: особистісний, діяльнісний, віковий.
19. Розкрийте сутність психологічного дослідження. Назвіть принципи психологічного дослідження.
20. Дайте характеристику видам психологічного дослідження (теоретичне, емпіричне, прикладне).
21. Назвіть вимоги до проведення психологічних досліджень.
22. Проаналізуйте перший етап психологічного дослідження: підготовчий (постановка проблеми, висунування гіпотез, планування дослідження, вибір методів та методик психологічного дослідження).
23. Дайте характеристику другому етапу психологічного дослідження (процедурі збору даних).
24. Охарактеризуйте третій етап психологічного дослідження: заключний.
25. Розгляньте специфіку оформлення, інтерпретації та узагальнення результатів психологічного дослідження.
26. Розкрийте етичні вимоги до проведення психологічних досліджень.
27. Дайте визначення наукової гіпотези та розкрийте її значення у психологічному дослідженні.
28. Поясніть зміст нульової гіпотези та наведіть приклад її застосування у психологічному експерименті.
29. Що таке альтернативна гіпотеза та як вона співвідноситься з нульовою?
30. Які основні вимоги висувуються до наукової гіпотези у психологічному дослідженні?
31. Чому важливо, щоб гіпотеза була перевірюваною та обґрунтованою?
32. Які помилки найчастіше трапляються під час формулювання гіпотези у психологічному дослідженні?
33. Охарактеризуйте зміст поняття «метод психологічного дослідження».
34. У чому полягає співвідношення об'єкта та предмета психологічного дослідження?
35. Як проявляється взаємодоповнюваність методів у психологічних дослідженнях?
36. Що означають показники точності, валідності та надійності методу психологічного дослідження?
37. Яку роль відіграють методи суміжних дисциплін у психологічному дослідженні?
38. У чому полягає сутність організаційних методів у психології та які їх основні завдання?

39. Охарактеризуйте метод «поперечних зрізів». Назвіть його переваги та недоліки.
40. Визначте особливості організації та проведення лонгітюдного методу дослідження.
41. У чому полягають переваги та недоліки лонгітюдного підходу в психології?
42. У чому суть комплексного методу та які завдання він дозволяє розв'язувати у психології?
43. Які переваги надає поєднання різних методів у межах комплексного дослідження?
44. Дайте загальну характеристику емпіричним методам дослідження.
45. Розкрийте зміст та характерні особливості наукового спостереження в психології.
46. Охарактеризуйте види наукового спостереження.
47. Які правила і вимоги висуваються до проведення наукового спостереження?
48. Опишіть основні етапи процедури спостереження у психологічному дослідженні.
49. Розкрийте роль особистості спостерігача в процесі застосування методу спостереження.
50. Визначте переваги й недоліки методу спостереження.
51. Охарактеризуйте метод експерименту. Його переваги та недоліки.
52. Проаналізуйте види експерименту та умови застосування кожного з них.
53. Які основні етапи здійснення психологічного експерименту?
54. Порівняйте природний та лабораторний експеримент і поясніть, які фактори впливають на вибір виду експерименту для дослідження.
55. Розкрийте сутність методу інтерв'ю.
56. Дайте характеристику методу бесіди.
57. Проаналізуйте метод анкетування.
58. Охарактеризуйте метод фокус-групи.
59. Розгляньте сутність та вимоги до членів фокус-групи та її керівника.
60. Виявіть специфіку методу тестування. Види тестів
61. Означте вимоги до складових частин тесту та до питань у ньому.
62. Розкрийте переваги і недоліки тестового методу.
63. Охарактеризуйте бібліографічний метод.
64. Проаналізуйте метод аналізу продуктів діяльності.
65. Дайте характеристику методу архівування.
66. Визначте специфіку соціометрії як методу психологічного дослідження.
67. Охарактеризуйте методи обробки даних соціометричного дослідження. Розгляньте соціоматрицю.
68. Охарактеризуйте застосування математичної статистики в психології.
69. Дайте характеристику шкалам вимірювання.
70. Розкрийте зміст дисперсійного аналізу.
71. Розгляньте процедуру кластерного аналізу.
72. Дайте характеристику методу факторного аналізу.
73. Проаналізуйте сутність статистичної гіпотези та особливості її перевірки.
74. Означте, що таке параметричні та непараметричні критерії перевірки гіпотез.
75. Охарактеризуйте критерій t-Ст'юдента для незалежних та залежних вибірок.
76. Назвіть вимоги до генеральної та вибіркової сукупності.
77. Розгляньте критерій узгодженості Пірсона.
78. Означте специфіку застосування критерію Манна-Уїтні.
79. Дайте характеристику ранговій кореляції Спірмена.
80. Розгляньте Q-критерій Розенбаума.

Зразок оформлення титульної сторінки домашньої контрольної роботи

НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ ІМЕНІ ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО»

Факультет соціології і права
Кафедра психології та педагогіки

Контрольна робота

З дисципліни «Методологія і методи психологічних досліджень»

Варіант №__

Здобувач вищої освіти

ПІБ

групи: _____

Перевірив: ПІБ викладача

к. психол. н., доцент кафедри

психології та педагогіки ФСП

Вимоги до виконання ДКР

Варіант ДКР надається викладачем на лекційному заняття та/або обирається рандомно. Здобувачі вищої освіти подають ДКР за 2 тижні до заліку.

Загальний обсяг ДКР 5-8 сторінок друкованого тексту українською мовою формату А4 тексту у редакторі Word

Стандарти: кегель – 14pt, міжрядковий інтервал – 1,5, шрифт Times New Roman, абзацний відступ – 1,25 см, поля: верхнє – 2 см, нижнє – 2 см, ліворуч – 3 см, праворуч – 1,5 см. Обов'язкова нумерація сторінок.

ДКР обов'язково повинна мати титульну сторінку, на якій розміщуються такі реквізити: назва університету, в наступному рядку – назва кафедри. Далі розміщується варіант, відомості про автора, місце й рік виконання реферату.

Відповідь на кожне питання має починатися з нового аркушу із зазначеним номером та сформульованою назвою. Необхідно глибоко та стисло розкрити поставлені питання; зазначати порядковими номерами посилання на використані літературні джерела (сайти). Крім узагальнень, бажано викласти власний погляд на проблему.

Список використаних джерел оформлюється за вимогами ДСТУ 8302:2015, з якими можна ознайомитись за посиланням:

<https://drive.google.com/file/d/0B1Ugk1fhA47Ha1NfZklYZ3QzeEU/view?resourcekey=0x51fNY74izbW1aYVTCrWdw> -